

ANDREJ GUGNIN, klavir

Program:

Boris Papandopulo

Osam studija za klavir

Vivacissimo
Tempo di tango
Allegro moderato
Allegro vivace
Andante con moto
Con brio
Tempo di blues
Allegro moderato

Sergej Prokofjev

Sonata za klavir, br. 7 u B-duru, op. 83

Allegro inquieto
Andante caloroso
Precipitato

...

Petar Iljič Čajkovski

Dumka za klavir u c-molu, op. 59

Frédéric Chopin

Sonata br. 3 u h-molu, op. 58

Allegro maestoso
Scherzo: Molto vivace
Largo
Finale: Presto non tanto

Osam studija za klavir pripadaju zasigurno među najljepša i najpopularnija ostvarenja za klavir u velikom i raznolikom opusu **Borisa Papandopula** (1906.-1991.). Ovaj nevelik, ali sadržajem nabijen ciklus, nastao u razdoblju od početka travnja do početka srpnja 1956. godine, utjelovljuje niz stvaralačkih kvaliteta Papandopula kao zrelog skladatelja, njegovu pronicljivost, spretnost, okretnost u tehničkom i stilskom pogledu, osjećajnost kojom dominiraju elegancija i mjera, sklonost tradiciji i realistično sagledavanje glazbenih noviteta, od kojih u svojim skladbama nije zazirao te ih je koristio s lakoćom, po volji i potrebi. Nada svime time, kao boja, ili nešto još manje uhvatljivo, lebdi u ovim skladbama prepoznatljiva Papandopulova vedrina i lakoća duha. U kontrastnih osam minijatura upleteni su raznovrsni tehnički zadaci, kakve i podrazumijeva ideja studije/etide, a Papandopulo u njima ujedno koketira s različitim oblicima, stilovima i žanrovima – od baroka do jaza, bluesa, tanga, dodekafonije, iskreno se prepuštajući i udubljujući u zvučnost i raspoloženje pojedine studije, tek katkad si dopuštajući i poneki blago ironijski komentar, kao skladatelj koji je ujedno i neovisan promatrač mnogostrukih i uvijek zanimljivih oblika koje glazba može poprimiti.

Sergej Prokofjev, Sonata za klavir, br. 7 u B-duru, op. 83

Vidi komentar u programskoj bilješci koncerta Sergeja Koroleva.

Skladanje tzv. *dumki* postalo je popularno sa sve većom popularnošću narodne pjesme, kroz različita etnomuzikološka istraživanja raznih sakupljača narodne glazbe u posljednjim desetljećima 19. stoljeća. Termin *dumka* originalno potječe iz Ukrajine, označavajući baladu melankoličnog karaktera. Prigrlili su je skladatelji različitih slavenskih zemalja, kao instrumentalni žanr kojim dominiraju melodije i motivi koji korijen vuku u folkloru. Među njima je i **P. I. Čajkovski** (1840.-1893.), koji je i sam po očevoj strani vukao ukrajinsko podrijetlo. Njegova **Dumka za klavir u c-molu, op. 59**, podnaslovljena kao *Ruski seoski prizor*, nosi tipična obilježja s melankoličnim prvim dijelom, koji se temelji na polaganoj modalnoj melodiji, a kasnije se razvija šarolika plesna epizoda, nakon koje slijede njezine virtuozne varijacije. Pred kraj vraća se baladna tema s početka skladbe, koja završava s nekoliko jednostavnih odrješitih akorda.

Veličanstveno djelo kojem teško može parirati išta drugo čak i u njegovu vlastitom opusu, **Sonata br. 3 u h-molu, op. 58**, krunski je dio kasnog opusa **Frédérica Chopina** (1810.-1849.). Ujedno i njegova posljednja sonata, koja se odlikuje velikom kontrapunktskom složenošću, suptilnim međumotivičkim vezama, koje se odražavaju na melodijskim linijama, kao i gustoj harmoniji, nadvija se nad brojnim minijaturama i kraćim djelima, poput balada, *scherza* ili *impromptua*, donoseći sukus svih dotadašnjih Chopinovih postignuća. Prvi stavak građen je u tradicionalnom sonatnom obliku, na impulzivnoj prvoj temi i lirskoj drugoj, koja je temelj velikog dijela kontrapunski složenog razvojnog ulomka. Kratki *Scherzo* građen je od letećih brzih figura, koje proteku i prije nego se uho uspije priviknuti na njih, i vrate u još jednom brzom ponavljanju nakon mekog, harmoničnog središnjeg *Trija*. *Largo* predstavlja težište cijele sonate. Mistične početne *fanfare* uvod au u nježnu melodiju praćenu u basu ritmom nalik otkucajima srca, koji se upravo poput živog organa smiruju i uznemiruju sa svakim čeznutljivim pomakom melodije, prerastajući u neku vrstu nokturna ili sanjarenja, ukrašenog prigušenim mrmorom nježnih figuracija. Finalni *Presto, non tanto*, građen je u obliku rondo, s kontrastnim odjeljcima, koje pokazuju svu virtuoznost Chopinova pisanja.